خراسان روزنامه صبح ایران
یکشنبه ۱۱ تیرماه ۱۳۹۶ ـ ۷ شوال ۱۴۳۸ ـ شماره ۱۹۵۷۲

رئیس هیئت موسس دانشگاه آزاد:

کار ما قانونی است

ولایتی رئیس هیئت موسس دانشگاه آزاد گفت: کار ما قانونی است و خواهش‌مان این است که کارشناسان وزارت علوم به قانون مراجعه کنند و در برابر قانون اعمال سلیقه نداشته باشند چرا که با این بیانیه واحدهای دانشگاه آزاد حدود ۳۵۰ شهر تعطیل می‌شود. وی گفت: دانشگاه آزاد انتخاب رشته کارشناسی ارشد را مطابق قانون انجام می‌دهد و کاری به بیانیه وزارت علوم ندارد.

پشت پرده چالش این روزهای وزارت علوم و دانشگاه آزاد برای حذف ۲۸۰۰ کد رشته

شائبه منافع مالی به سیاسی کاری افزوده شد

دانش پور
info@khorasannews.com

امسال دانشجویان، استادان و کارکنان دانشگاه آزاد، آرامش تعطیلات تابستانی و تجدید نیرو برای سال تحصیلی جدید را تا حدودی تجربه نکردند. با شروع گرمای هوا، این خبر که وزارت علوم ۲۸۰۰ کد رشته این دانشگاه را تایید نکرده است، نگرانی و چالشی را برای دانشجویان ایجاد کرد و این موضوع آغاز ماجرایی شد که حاصلی جز بلاتکلیفی دانشجویان و حتی استادان دانشگاه آزاد به دنبال نداشت. اگر چه پیش از این نیز تغییرات که در لایه های مدیریتی این دانشگاه فضا را کمی حساس کرد اما این بار تصمیم گیری وزارت علوم، جمع زیادی از دانشجویان و استادان این دانشگاه را در تیررس خود قرار داد. آن قدر که کارشکنی وزارت علوم در تایید نکردن بیش از ۲۸۰۰ کد رشته دانشگاه آزاد آن هم بعد از تغییرات مدیریتی این دانشگاه شائبه سیاسی بودن این اقدامات را پررنگ کرد. حواشی این اتفاق تا آن جا پررنگ شد که برخی از کارشناسان معتقدند که وزارت علوم به دنبال تسویه حساب سیاسی با دانشگاه آزاد است. آن ها معتقدند مدیران دانشگاه آزاد تا پیش از تغییرات مدیریتی از لحاظ سیاسی با مدیران وزارت علوم همسو بودند و وزیر علوم نیز از رفع مشکلات کد رشته های دانشگاه آزاد خبر دار بود. اما به یک باره وزارت علوم با چرخشی ناگهانی، شائبه غیر فنی بودن تصمیم خود را پررنگ تر کرد.

■ **شائبه ها چیست؟**

شنیده هایی نیز وجود دارد مبنی بر این که برخی اعضای هیئت علمی اصلاح طلب یکی از دانشگاه های دولتی که هم اکنون یکی از آن ها سمت معاونت وزارت علوم را بر عهده دارد، در پی حضور رئیس سابق همان دانشگاه دولتی در دولت قبل که هم اکنون در یکی از معاونت های دانشگاه آزاد جای گرفته ؛ به دنبال تسویه حساب سیاسی با وی هستند زیرا زمانی که این مقام مسئول مدیریت دانشگاه مذکور را بر عهده داشته مورد انتقاد شدید این افراد بوده است. همچنین شنیده های دیگری هم وجود دارد مبنی بر این که برخی از معاونت های وزیر علوم دارای اختلافات جدی با برخی از معاونان جدید دانشگاه آزاد هستند. البته تحلیل برخی از رسانه ها را هم درباره این موضوع نمی توان نادیده گرفت که معتقدند در حذف حدود ۳ هزار رشته دانشگاه آزاد به غیر از انگیزه های سیاسی، حتی انگیزه های اقتصادی و تجاری نیز دخالت دارد به نحوی که برخی روزنامه ها نوشته اند: «برخی از مدیران ارشد وزارت علوم، از جمله صاحبان موسسات آموزش عالی و دانشگاه های غیر انتفاعی محسوب می شوند و طبیعی است که دانشگاه آزاد را به چشم رقیب می بینند و برای از میدان به در کردن آن از هیچ کوششی دریغ نمی کنند. اینجاست که می توان گفت بلبشوی ایجاد شده در دانشگاه آزاد و عقبه اقدام وزارت علوم با شائبه غیرفنی پررنگی همراه است.» در عین حال یک منبع آگاه با اشاره به حذف گسترده رشته محل های دانشگاه آزاد توسط وزارت علوم اظهار کرد: توافق مکتوب بین وزارت علوم و دانشگاه آزاد به منظور جذب هیئت علمی رشته های این دانشگاه قبلا انجام شده است و اکنون این اعضای علمی در دانشگاه ها حضور دارند بنابراین دلیلی برای حذف این رشته ها وجود ندارد.

وی گفت: آیا می توان پذیرفت که وزارت علوم به مقطع دکترای یک رشته در دانشگاه آزاد مجوز بدهد اما مقطع ارشد همان رشته را حذف کند؟ و چگونه است که وزارت علوم قبل از انتخابات، مجوز برگزاری دکترای برخی رشته ها را داده است اما پس از انتخابات از دادن مجوز برگزاری ارشد امتناع می کند؟ و آیا می توان پذیرفت واحدی که اجازه برگزاری دوره دکترا را دارد، صلاحیت برگزاری ارشد همان رشته را نداشته باشد؟!

■ **دانشگاه آزاد در حاشیه**

حواشی این وضعیت، در حالی است که بدون تردید، این ماجرا و حذف ناگهانی ۲۸۰۰ رشته- محل جز بلاتکلیفی دانشجویان و استادان و ایجاد استرس برای آن ها، نه تنها نتیجه ای ندارد که پایانی خوشایند برای هیچ کدام از اندیشه های سیاسی پشت آن نخواهد داشت. شاید از همین رو تعدادی از استادان دانشگاه آزاد اسلامی در نامه ای سرگشاده به رئیس جمهور تاکید کردند: آن چه در حال رخ دادن است از مدار خارج کردن توان و ظرفیت این دانشگاه برآمده از درون آرمان های انقلاب اسلامی و در نهایت سرگردان شدن ده ها هزار نیروی مفید، پرتوان، کوشا و محقق است که با اندکی سهل انگاری می تواند استاد دانشگاه را عملا بیکار و سرگردان سازد که طبعا نظام اسلامی نخواهد توانست در برابر این مسئله و معضل کنار بنشیند و آن را لاینحل بگذارد. کانون استادان دانشگاه آزاد اسلامی کشور که به نمایندگی از ۱۰۷ هزار نفر از کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی این نامه سرگشاده را به رئیس جمهور ارائه داد، همچنین تاکید کرد: وزارت محترم علوم، تحقیقات و فناوری در اقدامی غیر منتظره و خلاف اصول بدیهی و مسلم رایج در امر آموزش عالی به حذف بیش از ۳۰ درصد از رشته محل های ظرفیت دوره های کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی در سراسر کشور اقدام کرده است. این اقدام به زبان ساده یعنی این که در آغاز سال تحصیلی آینده درصد زیادی از اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، مجالی برای تدریس نخواهند یافت و دانشگاه نیز بر اثر پذیرش کمتر دانشجو به دلیل حذف بسیاری از رشته ها توان پرداخت حقوق و مزایای استادان و کارکنان خود را نخواهد داشت.

در عین حال جمعی از استادان و کارمندان معترض به سیاست های اعمال شده در شیوه سهمیه بندی رشته محل های دانشگاه آزاد از سوی وزارت علوم، در شکواییه ای خطاب به رئیس جمهور بر شائبه سیاسی بودن ماجراهای اخیر تاکید کردند.

نویسندگان این نامه تاکید کردند: در صورت ادامه روند کنونی و اعمال این سهمیه بندی، همین امسال بسیاری از واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی ورشکست خواهند شد و گروه بزرگی از اعضای هیئت علمی و کارمندان آن که همگی از زمره نخبگان و تحصیل کردگان ایران اسلامی اند، به خیل بیکاران کشور اضافه می شوند. در این نامه همچنین آمده است: حقیقت آن است که در نگاه اشتباه آشکار متولیان آموزش عالی به دانشگاه آزاد اسلامی، همواره منافع سیاسی و جناحی مد نظر سیاست گذاران بوده، اما شوربختانه آنچه که مغفول مانده است، حیثیت شغلی و امنیت کار در نهادی آموزشی بوده که نزدیک به ۳۵ هزار عضو هیئت علمی تمام وقت و ۴۰ هزار کارمند در آن مشغول به کارند.

بدبختی این جاست که جناح های سیاسی کشور همگی در ظلم رفته بر دانشگاه آزاد اسلامی شریک بوده اند. چپ و راست و یمین و یسار اگر در هر چیز اختلاف داشته باشند، در غضب نسبت به دانشگاه آزاد و تحقیر و تمسخر این نهاد علمی و استادان و کارمندانش متفق اند و در جهد شبانه روزی برای کندن اصل آن هماهنگ و همدست عمل می کنند چرا که علی الظاهر منافع بسیاری از آن ها که خود سهامدار موسسات آموزشی بدون استاندارد هستند، با تضعیف و بلکه تخریب بنیان دانشگاه آزاد اسلامی گره خورده است.

■ **واکنش جدی ولایتی**

با بالا گرفتن اعتراض ها و پاسخ گو نبودن وزارت علوم به غائله ایجاد شده، رئیس هیئت موسس دانشگاه آزاد در برنامه ای در رسانه ملی حاضر شد و در واکنش به حذف کد رشته محل های کارشناسی ارشد این دانشگاه توسط وزارت علوم گفت: کد رشته محل های دانشگاه آزاد مطابق قانون، اعلام شده و تکذیبیه وزارت علوم، اعمال سلیقه شخصی در برابر قانون است.

علی اکبر ولایتی افزود: سال ۶۷ زمانی که آیت ا... هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس بود شاهد اعمال سلیقه های وزارت علوم بودیم از همین رو این مسئله به مجلس واگذار شد که نتیجه آن تصویب قانونی توسط مجلس بود بدین شکل که به منظور توسعه رشته ها از سوی سه نفر به عنوان نمایندگان دانشگاه آزاد، وزارت علوم و شورای عالی انقلاب فرهنگی تصمیم گیری شود. علی اکبر ولایتی تاکید کرد: بر این اساس کار ما قانونی است و خواهش‌مان این است که کارشناسان وزارت علوم به قانون مراجعه کنند و در برابر قانون اعمال سلیقه نداشته باشند چرا که با این بیانیه واحدهای دانشگاه آزاد حدود ۳۵۰ شهر تعطیل می‌شود. رئیس هیئت موسس دانشگاه آزاد گفت: دانشگاه آزاد انتخاب رشته کارشناسی ارشد را مطابق قانون انجام می‌دهد و کاری به بیانیه وزارت علوم ندارد.

■ **کارشناسی نیست**

در عین حال معاون امور مجلس دانشگاه آزاد نیز با اعلام این که حذف رشته محل های این دانشگاه خلاف قانون است، گفت: امیدواریم در بررسی هایی که قرار است توسط وزارت علوم صورت گیرد، این مشکل رفع شود.

علیرضا منادی افزود: طبق استعلام صورت گرفته از معاونت قوانین مجلس، قانون مربوط به کمیته ارزیابی رشته های دانشگاه آزاد که مصوبه ۱۴ اردیبهشت ۶۷ بوده دارای اعتبار قانونی است و تاکنون نفی نشده بنابراین لازم الاجرا است. بر اساس این قانون رشته های این دانشگاه به تایید کمیته سه نفره رسیده است. وی عنوان کرد: کمیته سه نفره ارزیابی دانشگاه متشکل از نمایندگان دانشگاه آزاد، شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت علوم است. وی افزود: نباید ریشه دانشگاهی که مولود انقلاب، حاصل زحمات امام(ره) و دارای هیئت موسس قوی مانند مقام معظم رهبری و آیت ا... هاشمی رفسنجانی است زده شود.

معاون امور مجلس دانشگاه آزاد گفت: حذف رشته محل های این دانشگاه یک امر کارشناسی به نظر نمی رسد چرا که اگر این روند با کار کارشناسی صورت گرفته بود به یک باره ۳ هزار رشته محل این دانشگاه حذف نمی شد.

منادی تاکید کرد: حذف ۳ هزار رشته محل این دانشگاه که از سوی وزارت علوم انجام شده با سیاست های دولت درباره افزایش و توسعه موضوع اشتغال مطابقت ندارد چرا که با حذف این تعداد رشته محل باید ۳۰ درصد از کادر اداری و اعضای هیئت علمی این دانشگاه تعدیل شوند تا بتوانیم فعالیت خود را ادامه دهیم.

■ **چرا حالا؟**

و اما اگر چه نمایندگان مجلس به دنبال آن هستند تا مانع از تحمیل هزینه های غیر قابل جبران به دانشگاه و جامعه در پی این تصمیم گیری وزارت علوم شوند، اما آن ها هم معتقدند از آن چه رخ داده، بوی بازی های سیاسی به مشام می رسد. درباره این موضوع عضو هیئت رئیسه کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری خاطرنشان کرد: اقدام وزارت علوم در حذف حدود ۳ هزار رشته تحصیلی از دانشگاه آزاد اسلامی، سیاسی است.

حجت الاسلام علیرضا سلیمی با طرح این سوال که چرا در دوره قبل چنین امری اتفاق نیفتاد؟ گفت: نحوه برخورد وزارت علوم، شائبه سیاسی بودن را ایجاد کرده است. وی ادامه داد: حتی رشته هایی که حدود ۱۵ سال در دانشگاه آزاد ارائه می شد و در برخی واحدها دارای هیئت علمی بود، اکنون حذف شده است. امیدواریم وزارت علوم روش خود را در این مورد تغییر دهد.

سلیمی با بیان این که وزارت علوم تاکنون درباره حذف این رشته ها از دانشگاه آزاد اسلامی توضیحی ارائه نکرده است، گفت: کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس قطعا این موضوع را پیگیری خواهد کرد زیرا حذف این رشته ها موجب تعطیلی ۱۰۰ واحد دانشگاهی در کل کشور می شود. عضو هیئت رئیسه کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری افزود: در این راستا یکشنبه جاری (امروز) از نوریان رئیس دانشگاه آزاد اسلامی برای ارائه گزارش جزئیات حذف این رشته ها برای حضور در کمیسیون دعوت کرده ایم تا ابعاد این موضوع کاملا بررسی و روشن شود و بعد از آن، این موضوع را از وزارت علوم پیگیری می کنیم.

یکی دیگر از اعضای کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی نیز با تاکید بر این که برخی تصمیمات وزارت علوم باعث ایجاد استرس در دانشجویان و خانواده ها می شود، خاطرنشان کرد: برخی افراد به دنبال پر کردن جیب خود هستند. جبار کوچکی نژاد با اشاره به تصویب رشته محل های دانشگاه آزاد در کمیته ۳ نفره مجلس گفت: در برخی تصمیمات وزارت علوم مانند همین موضوع حذف رشته ها، برای دانشگاه آزاد افراط و تفریط وجود دارد. بدین معنا که با اعلام بعضی از تصمیمات در یک مقطع به دانشجویان، خانواده ها و مسئولان خود دانشگاه استرس وارد می کنند.

عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی افزود: ما معتقدیم که حتی کنکور تحصیلات تکمیلی که به وزارت علوم واگذار شده است هم باید به خود دانشگاه بازگردانده شود. وقتی در دانشگاه آزاد نزدیک به ۴۰ درصد از دانشجویان مقاطع ارشد و دکترا تحصیل می کنند و چنین باری از دوش دولت برداشته شده است، قاعدتا باید به آن کمک کنیم تا تقویت شود. متاسفانه تحقیقات مانشان می دهد افراد حاضر در حوزه آموزش غیر دولتی وزارت علوم، به دنبال تقویت مراکز آموزشی دیگرند.

وی با بیان این که کمیسیون آموزشی، پیگیر احقاق حق دانشگاه آزاد اسلامی در موضوع حذف رشته ها خواهد بود، تاکید کرد: ما به عنوان نمایندگان مردم باید نسبت به بعضی موارد افشاگری کنیم. برخی به جای این که نگاه یکنواختی به بخش خصوصی داشته باشند بیشتر به دنبال پر کردن جیب خود هستند.

یکی دیگر از نمایندگان مجلس نیز این اقدام وزارت علوم در حذف رشته های تحصیلی دانشگاه آزاد را سیاسی قلمداد کرد و به ایسکانیوز گفت: هیچ شکی در اقدام سیاسی وزارت علوم در حذف رشته های دانشگاه آزاد وجود ندارد. سید محمد جواد ابطحی ادامه داد: آن ها بعد از حضور آقای ولایتی به عنوان رئیس هیئت موسس و امنای دانشگاه آزاد اسلامی، زمانی که مشاهده کردند باند بازی ها در حال منحل شدن است، به دنبال فشار آوردن از بُعدی دیگر هستند. وی تصریح کرد: تنها در خمینی شهر ۳۵ رشته تحصیلی را حذف کردند، رئیس دانشگاه به بنده می گوید با این اوصاف و وضع هیئت علمی و امکانات باید دانشگاه را تعطیل کنیم. نماینده مردم خمینی شهر تاکید کرد: اگر وزارت علوم نخواهد کوتاه بیاید ما با قانون در مقابل آن ها می ایستیم و با تصویب طرحی دو فوریتی آن ها را موظف می کنیم که آزمون دانشگاه آزاد را از وزارت علوم جدا کنند.

■ **نامه ۹۲ نماینده**

نمایندگان مجلس همچنین در نامه ای که به امضای ۹۲ نفر از اعضا رسیده است، ضمن آن که خطاب به وزیر علوم تاکید کردند مجوز رشته محل های دانشگاه آزاد اسلامی قانونی است، خواستار تجدیدنظر این وزارتخانه درباره حذف ۲۸۰۰ رشته محل این دانشگاه شدند.

نمایندگان در این نامه اعلام کردند: وزارت علوم با حذف فله ای حدود سه هزار رشته تحصیلی دانشگاه آزاد اسلامی، بر خلاف قانون سنجش و پذیرش دانشجو مصوبه مجلس شورای اسلامی که در آن تصریح دارد رشته های مصوب پیش از سال ۱۳۹۴ مورد تایید است (رشته های مورد تایید شورای ۳ نفره تصویب رشته های تحصیلی دانشگاه آزاد اسلامی طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۶۷)، موجبات بیکاری حدود ۳۰ درصد (حدود ۲۰ هزار نفر) از کادر علمی و اداری این دانشگاه را فراهم کرده است. نمایندگان مجلس با بیان این که قانون مصوب مجلس تنها توسط خود مجلس قابلیت تغییر و تفسیر دارد نه توسط یک دستگاه اجرایی، تصریح کردند: چرا با دانشگاه ها و موسسات غیر انتفاعی متعلق به مسئولان رده بالای وزارت علوم چنین رفتاری نشده است؟ موسساتی نظیر تهران، کاشان، سمنان و قزوین که رشته های جدید خارج از استاندارد ارائه کرده اند. از این رو آقای دکتر فرهادی باید هر چه سریع تر به این برخورد سلیقه ای تعداد معدودی از مدیران وزارت علوم پایان دهد و این وزارت خانه را بر منهج کارشناسی و علمی بازگرداند.

■ **ذی نفعان ماجرا**

در عین حال اما خبرگزاری تسنیم در گزارشی مدعی شد در موضوع حذف حدود ۳ هزار کد رشته محل دانشگاه آزاد اسلامی، شاهد پیوند نامیمون منافع مالی و دنیوی عده ای از مدیران وزارت علوم هستیم که به دنبال آن هستند با حذف ۲۰ درصد درآمدهای دانشگاه آزاد اسلامی، اولا پشت پا به مدیریت جدید بزنند و ثانیا درآمد دانشگاه آزاد را به سبد دانشگاه های غیر انتفاعی بریزند که گاهی خود آن ها متولی و سهامدار برخی از این موسسات غیر انتفاعی غیر از دانشگاه آزاد هستند. بر اساس این گزارش: «برخی افراد در حالی به عنوان مسئولان دانشگاه های غیر انتفاعی وزارت علوم منصوب شده اند که امور دانشگاه آزاد نیز به نوعی زیر مجموعه آن ها محسوب می شود و خودشان در دانشگاه های غیر انتفاعی ذی سهم هستند . به عبارتی این یک اشتباه بزرگ است که کسانی که متولی مجوز دادن به دانشگاه های غیر انتفاعی و تعیین کد رشته محل ها هستند، خودشان در این موسسات صاحب سهام و ذی سهم باشند.»

بر اساس این گزارش شنیده ها حاکی از آن است برخی کارشناسان که از متصدیان و متولیان معاونت آموزشی هستند، خود دارای موسسات غیر انتفاعی در برخی از شهرها از جمله کاشان، تهران، قزوین و ... هستند. برخی دیگر از مدیران وزارت علوم نیز چنین وضع مشابهی را دارند.

با این شرایط فقط یک سوال باقی می ماند: این که آیا ایجاد نگرانی و هیاهو در فضای علمی و دانشگاهی کشور آن هم با استناد به هر نوع انتقام گیری و سیاسی بازی، توجیه دارد؟

خبر مرتبط

اطلاعیه وزارت علوم و واکنش دانشگاه آزاد

آخرین خبرها از صدور اطلاعیه ای توسط وزارت علوم درباره تایید نشدن بعضی رشته محل های دانشگاه آزاد حکایت دارد. وزارت علوم در این اطلاعیه که عصر روز گذشته صادر شد ضمن آن که نحوه تعیین و اعمال ظرفیت پذیرش دانشجو در دانشگاه آزاد اسلامی را تشریح کرد مدعی شد طبق قانون موجود، کمیته سه نفره فاقد جایگاه قانونی است. در این اطلاعیه همچنین آمده است: وزارت علوم همچنان آماده پذیرش درخواست های دانشگاه آزاد و بررسی آن ها مطابق مقررات است کما این که امروز (شنبه) قرار بود طی جلسه ای این درخواست ها ارائه و بررسی شود که از سوی دانشگاه آزاد هیچ مراجعه ای به وزارت علوم نشده است که این امر را می توان ناشی از عدم تمایل به اجرای قانون تعبیر کرد. در پایان این اطلاعیه نیز تاکید شده است: «موضع وزارت علوم، همواره حفظ کیفیت آموزش عالی بوده و طبعا در اجرای قانون تحت تاثیر القائات غیر واقعی قرار نخواهد گرفت.» این موضوع در حالی توسط وزارت علوم خبری شده است که عضو هیئت رئیسه دانشگاه آزاد اسلامی روز گذشته دعوت از مسئولان دانشگاه آزاد توسط وزارت علوم را تکذیب کرد. به گزارش تسنیم صالح اسکندری اظهار داشت: تاکنون هیچ دعوتی از مسئولان دانشگاه آزاد صورت نگرفته و با وجود پیگیری های ما مبنی بر تشکیل جلسه شورای معاونان وزارت علوم با حضور وزیر محترم و سرپرست دانشگاه آزاد، تا این لحظه وزارتخانه اقدام به برگزاری این جلسه نکرده است.

جدول سخت [شماره ۹۷]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی

۱ - کامل کننده - نویسنده فرانسوی اثر بیگانه - نیروی ناشی از بالا و پایین رفتن پیستون ها را به گیربکس خودرو منتقل می کند ۲ - شور و هیجان همگانی - امانت - فرونشست - ملخ دریایی ۳ - تیزوبرنده - بلندمرتبه - پرنده ای با منقار دراز و خمیده - چند رأی ۴ - مادر رودابه در شاهنامه - فراخواندن - عملی ساختن - تکرار یک حرف ۵ - نوعی پارچه ضخیم پشمی - برخورد ناگهانی - زمینی مثلثی شکل که از آبرفت رودخانه پدید می آید - رنگ برتر ۶ - از تیم های فوتبال باشگاهی ایتالیا - پایتخت لتونی - جنگجو ۷ - کار بلد - بیرونی ترین بخش بدن جانوران - مخترع پیل الکتریکی - نوعی پارچه نخی ۸ - حرف ندا - فقر و بی چیزی - نیکوروی - مفید و موثر بودن ۹ - لقب اروپایی - اختلاف رنگ دو منطقه تاریک و روشن همجوار - اکثر - زنبور عسل ۱۰ - سنجاب انیمیشن عصر یخ بندان - روده ها - سختی و مشقت - یازده ۱۱ - تونل - نوعی مسمومیت غذایی شدید - رواج.

عمودی

۱ - لبخند زننده - هر ردیف دیوار گلی ۲ - عظمت و بزرگی - رنگین کمان ۳ - رودخانه ها - تیر عمود بر عرشه کشتی ۴ - نوعی حلوا - سریعتر از راه رفتن - نشانه مفعولی ۵ - پیشه خیاط - مغازه ۶ - از نمازهای واجب - نوعی اسلحه گرم ۷ - گویند سنگ ... شود در مقام صبر - لزوم ۸ - دلیر و شجاع - تشنه نیست ۹ - پند گرفتن - رودخانه جیحون ۱۰ - برگ و دانه معطر این گیاه به عنوان چاشنی مصرف می شود - گستردگی ۱۱ - آفت ها - نام چندتن از پادشاهان سوئد بود ۱۲ - دانه کش بی آزار - نقاش نامدار اسپانیایی ۱۳ - دادوفریاد کردن - سرتاسر ۱۴ - وابستگی - کاشتن نهال ۱۵ - قلعه ای در دل کویر شهرستان آران و بیدگل که در مسیر راه ابریشم قرار داشته است - گفتار ۱۶ - گلی آپارتمانی - مدرسه بزرگسالان ۱۷ - برگزیده - شادمان - نشانه صفت تفضیلی ۱۸ - همسر حضرت یعقوب(ع) - پروردگار ۱۹ - ناشایست - سبزی کباب ۲۰ - بندری در استان بوشهر - منطقه خوش آب و هوای تابستانی.

حل جدول شماره ۹۶

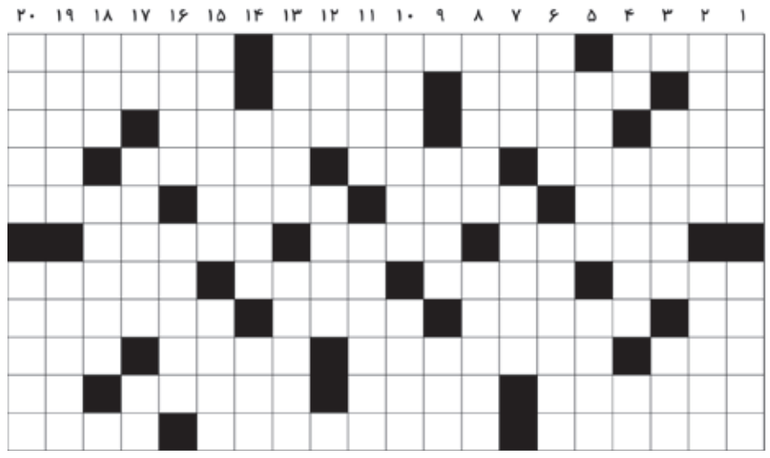

جدول متوسط [شماره ۶۸۶۹]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی:

۱ - نامی دخترانه - شهری در مازندران - بندری باستانی در بوشهر ۲ - واحد سطح - آسمان - سخنیت - خروس مازنی - پسوند شباهت ۳ - بالاپوش مردانه - هنر فرنگی - رساله - ستیزه و جدل - دریاچه حمام ۴ - باب روز - ریزه چوب - حرف دهن کجی - دودمان - گیسو ۵ - ناب - رج - شفیره - واحد نظامی ۶ - موثر - جد - مکان - پارچه دریایی - راه راست یافته ۷ - پَست - فدراسیون جهانی کشتی - قطار - بعید ۸ - دشمن سخت - منطقه ای در قدیم که مرکز خلافت امویان بود - از ماهیترون - نامی ترکی به معنی جاوید - عدد ماه ۹ - قرض - چراگاه ایلات و عشایر - زشت - لطیف - دارو ۱۰ - عامل انتقال وراثت - همچنین - رشید - پیشه - نت استمرار ۱۱ - قلب قرآن - جنبش مردمی اهالی باشتین علیه مغولان - سرزمین جنگل های تایگا

عمودی:

۱ - داروشناسی ۲ - عبور و مرور - آگاه ۳ - خنک ۴ - دور دهان - چکه - ساز شاکی ۵ - پیوسته - از شهرهای اصفهان ۶ - نظرات - سرحد ۷ - آداب و رسوم خاص در پذیرایی های مهم و رسمی ۸ - گریز - ارشاد - خشکی ۹ - تفسیر اوستا به زبان ساسانی - غم و اندوه ۱۰ - نفی کننده - رودخانه شمال تهران که وارد سد لتیان می شود ۱۱ - غلبه - پدر شعر نو ۱۲ - از درندگان - فن ۱۳ - اسب آذری - آقایی - مادر لر ۱۴ - دریانوردان ۱۵ - بیم - الحاد ۱۶ - نسل - نامی که اروپاییان به دمشق داده اند ۱۷ - حرف تردید - ..... چنین زندگانی کند / جفا بیند و مهربانی کند - زادگاه رازی ۱۸ - ایستگاه قطار ۱۹ - ایالتی در هند - کشوری باستانی در بین النهرین ۲۰ - وسیله ای برای ناوبری دریایی

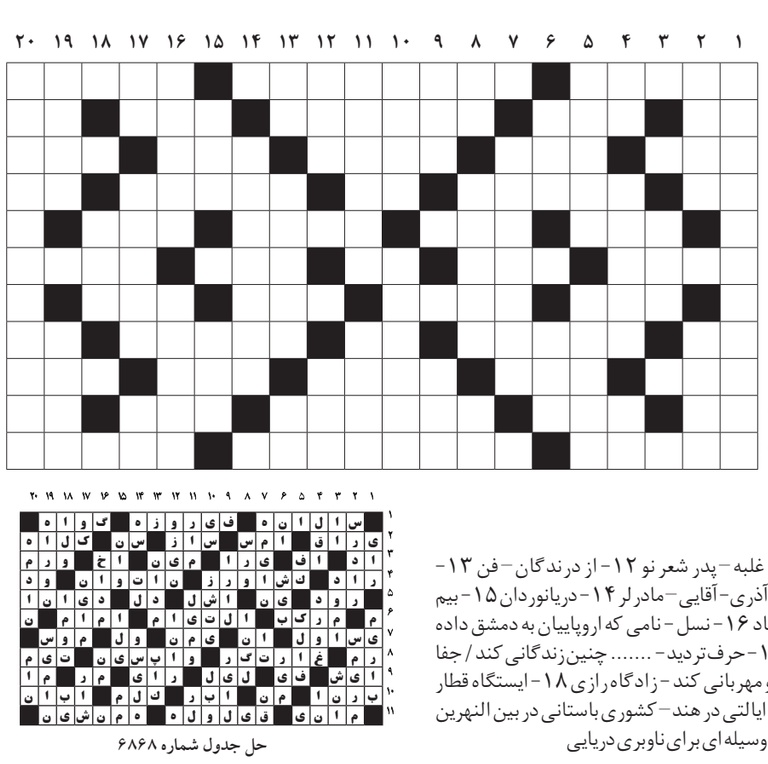

حل جدول شماره ۶۸۶۸